

ΚΟΥΡΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΤΟΥ

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Μίλω με τη θάλασσα
μίλω με την αμμο
με το λίγο του κόσμου
το ένα.

Ο "Κουρος του Νόστου", το ποιητικό βιβλίο του Σωκράτη Α. Σκαρτση, τυπώθηκε στην Πάτρα, από τα Ο σ τ ρ α κ α, το 1978.

Σ' αυτό το βιβλίο, ακόμη περισσότερο η αίσθηση του ορίζεται σαν συνάντηση και αφομοίωση δυο δυναμιών, δυο κινήσεων, μιας εξωτερικής που προέρχεται από τα αισθητά αντικείμενα και μιας εσωτερικής που προέρχεται από τις αντιδράσεις του σώματος προς τις εξωτερικές κινήσεις. Τα αισθήματα του, λοιπόν, είναι αποτελεσμα αυτής της διπλής κίνησης, του ενστικτού του και της ελευθερίας του. Ο αισθητός και σωματικός του κόσμος μεταβάλλεται και βρίσκεται σε διαρκή ροή, τα αισθήματα του το ίδιο, δεν είναι στατικά. Λειτουργούν. Ζωντανά την κάθε στιγμή. Κι όλα αυτά μας τα δίνει, ο ποιητής, με τέτοιο τρόπο, ώστε να μας πειθεί ότι η αίσθηση του είναι μια γνώση. Έτσι, η μορφή της τέχνης του δεν είναι με κανένα τρόπο διχασμένη, αφού και η συνειδηση του δεν είναι διχασμένη. Γνωρίζει πολύ καλά τι ζητάει, γιατί η τέχνη του κρυδύει ένα πολιτισμό που είναι ουσία ψυχής και ζωής.

Πάλι ηρθα στο νερό με το παλίο μου ποτηρι
ωραίο γυαλί φιλημένο χίλιες φορές
κι ήσουνα μέσα χτες ή τώρα
κι αύριο θα σαι, Αναδυομένη,
γιατί πάντα είσαι όπως πάντα είμαι
παρουσία κι αίσθηση
σ' αυτό το ένα που λέμε κόσμο
και δεν χάνει τίποτα γιατί είναι όλα
έδω τώρα
όπως είσαι εσύ με μένα
κι ας φεύγεις, που πάς;

Υπάρχει στον ποιητή η συνέχεια και η συνεπεία σαν ασυνειδητή κληρονομία μέσα του, υπάρχει η ευθεία γραμμή και η λιτότητα που αναγούν τα σχήματα προς την αφαίρεση και την αποπνευματώση.

.....και περνάνε κι έρχονται
χωρίς φορεμάτα χωρίς χρόνο εαυτός
κι αναδυομένες, Γλαυκή τε Θαλεία τε Κυμοδοκή τε,
Νησαιή Σπείω τε κι εγώ μετρω
και χαιρόμαι μορφές του ιδίου πάντα
ομως να ναι και Αμφίθοη και Αγαυή,
Δωτώ τε Πρωτώ τε Φερουσα τε Δυναμένη τε,
Δεξαμένη τε κι εσύ, κι άλλη εσύ πάλι,
κι άλλη πάλι εσύ, ω Αναδυομένη
απ' τη θάλασσα μου μορφή και λαχτάρα μου
τελική σωματική πραγματικότητα
του σωματικού μου ποθού εαυτού,
.....

Στην ποίηση του, πολύ συχνά, η γλώσσα μας, υποδεχεται το αρχαίο και το παλιό σύμβολο και το συγχωνεύει έτσι που να εναρμονίζεται με τα άλλα σύμβολα, να 'αν

και κατα βάση τα θεωρουμενα νεα συμβολα (λεκτικά) δεν είναι πραγματικά καινούρια, αλλά έχουν την καταγωγή τους στην αρχαία γλώσσα.

Επίσης, ο χρόνος, για τον ποιητή, είναι μια δυναμική, διαλυτική και μπορεί και την εναντιώνεται εφ' όσον καταφέρει να βγει από τον κόσμο — κι αυτό το επιτυγχάνει γιατί προσκολλιέται στη λατρεία της στιγμής, του τώρα. Επιπλέον, το υποκείμενο δεν ποθεί την καθάρση, αλλά αφηγείται στις διανθρωπίνες σχέσεις του και οικειούνται με το αντικείμενο.

Όσο προχωράει στην ποίηση του, αφ' ενός, από πολλά ποιήματα του, λείπει εκείνη ή κάποια φρενιτιδα των πρώτων του κειμένων, αφ' ετέρου βλέπουμε περισσότερο την κρυπτικότητα των πραγμάτων και η εικονοποίηση των αισθήσεων δρiscεται σε εγρηγόρηση.

Από τότε με τις καλυδές και τα ποδιά των γυναικών
με τα μποστάνια δίπλα σου και τ' αργά γελαδιά
που μουγκανίζανε πάνω απ' το αργό νερό σου
άνθρωποι πήγαν κι ήρθαν ψωμιά χαθήκανε
γλυκά παιδιά συνάντησαν τη σφαίρα
κι η ζωή κοπήκε στη ρίζα
κοντά στο νερό σου,
και κυλαγές αργά εσύ που ξέρεις.

Τα χωράφια, τα μποστάνια, τα παιδιά, κλπ. δεν υδρорροούν από κάποια αισθητική φαντασία, αλλά είναι ο χώρος, όπου μέσα του τα πρόσωπα δοκιμάζουν τις εμπειρίες τους ή τις δοκίμασαν κι έφυγαν. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε, επίσης, για μια ποίηση επεξηγηματική του ενστικτού του.

Όλα αυτά ασκούν μιαν ικανοποίηση και γοητεία στον αναγνώστη, ο οποίος συναντά στο έργο αυτό του Σ. Α. Σ. παρωχημένες και απωθημένες επιθυμίες της παιδικής του ηλικίας, το δε ωραίο συναντάται στα μορφικά πλεγματά και στις πολυκυμαντές πτυχές του κειμένου του. Συντελείται, μπορούμε να πούμε εδώ, η γνωστή «καθάρση».

Σκοπία παραλείπεται σχεδόν κάθε στιξη σε μερικές εκτάσεις προτάσεων, ίσως, γιατί νιώθει ότι, η στιξη είναι σύστημα, που προϋποθέτει ωρισμένη ερμηνεία και που δεν μπορεί να απεικονίσει τις λεπτές αποχρώσεις και το καπώς περιπλοκό του συντακτικού του. Χρησιμοποιεί όχι μόνον στιχούς με ανισές συλλαβές αλλά και με διαφορετικές εκτάσεις. Χωρίς, φαινόμενικά, να απομακρυνεται από τα απλά και τα απεριτά προσδίδει μια ιδιαίτερη αιγλή σε διάφορες λέξεις και δημιουργείται έτσι μια λεπτή ακτινοβολία συναισθηματος γύρο από την, εξωτερικά, κυριολεκτική περιγραφή.

Σε άλλα σημεία του πάλι η ηθελημένη απλή συνταξη, που εκφράζει την ελαχιστή αναπτυγμένη νοήμοσυνη των πρωτογονών ανθρώπων, εκτός που είναι ένα τεχνάσμα για λογοτεχνικό υφός, μπορεί και να συσχετισθεί με την πρωτογονή συγκινησιακή εμπειρία. Δεν υπάρχει ματαιό παιχινδι λέξεων ή ρητορεία. Στην ποίηση του, η εκφράση στη μορφή εξαγεται από μέσα προς τα έξω, έτσι ώστε το σώμα της Ποίησης να είναι ενσάρκωση κι όχι απλό ένδυμα.

Πόσα πράγματα ο κόσμος
ποσός στ' αλήθεια
μία ομορφιά

Μελετώ
και γίνομαι τα χρόνια μου και η παρουσία μου
ανοιχτή να περνάνε όλα,

και εμιαστε σ' αυτό τον τόπο
μακριά απ' τα γαλαξία όλο στερεές γραμμές βούνα

Εγώ μετραω στη γυμνια
και γραφω γραμμες ντοπιος
αυτης της γλωσσας

Είμαι προσωπο του νερου του ερωτα
και βλεπομαι ετσι
αιωνας σε στιγμη

Η ποιηση του Σωκρ. Σκαρτση φαινεται να επικαλειται μια ζωη κοινωνικα ανοργανωτη, αφημενη στον εαυτο της, μη εξαρτομενη απο πουθενα, μια ζωη που να μην ελεγχεται και να μην καθοδηγεται, ουτε καν προς την προοδο ή την παρακμη. Ουτε αφηνει καποιον να υποφιασθει καποια σκια ή νυξη που εχει σχεση με την εννοια Κρατος, Πολιτεια, θεσιος. Κουβαλαει μεσα της κατι το παλαικο, το αρχαικο. Μια ζωη που κινειται απο μια συνηθεια, τυχη, ενστικτα κι αυθορμητο ψυχισμο. Υπαρχει. Πρωτογονα. Υπαρχει το δικο του θαυμα, που πηρε στοιχεια και χαρακτηριστικα απο αλλους πολιτισμους, αρχαιοτερους και τα περασε απο το δικο του αισθητικο και πνευματικο καμινι. Τα δε συμβολικα και μεταφορικα στοιχεια πλεκονται εμμιονα μεσα στα κειμενα του και λιγο - πολυ αβελγητα και υποσυνειδητα δημιουργωντας ετσι μια σταθερη σπονδυλικη στηλη μεσα στο εργο του.

Η ποιηση του δεν αναλωνεται σε υποσχεσεις, ελπιδες, καρτερικοτητες, θαυμασιους κλπ. Είναι αυτο που γινεται, που υπαρχει. Το ιδιο το κειμενο του μιλαει αληθινα και η σημασια του βρισκεται μεσα του. Γιατι δεν ειναι ωχυρωμενο στη σιωπη και το ιδιο αφηνει στους αναγνωστες του και τους σημειωνοντες και τα σημειωμενα. Οι πιθανον παγιδευσεις, παιχνιδισματα ή αντιστασεις που εχει το εργο του αναγονται στη λεκτικη και συντακτικη του δομη.

Με την ποιηση του ο Σ. Σκαρτσης φτιαχνει ενα προσωπο, ενα τοπιο που στην ουσια του δεν ειναι καινουριο — γιατι υπαρχει — αλλα και δεν ειναι και ιδωμενο. Έτσι, στην πραγματικοτητα δεν ειναι δυσκολος ποιητης, ε μ ε ι ε εμιαστε οι δυσκολοι αναγνωστες υστερα απο τοςα χρονια μιας οπτικης, που μας την δωσαν αλλοι και μας την συνηθισαν. Αυτη λοιπον την εικονα θρυμματιζει ο Σ. Σκαρτσης υστερα απο τοςα χρονια, οπως υπηρχαμε ιδωμενοι απο τοτε. Έτσι δεν μας λεει ποιηση, δεν μας διδασκει, τραγουδαει την ιδια τη ζωη που ειναι, το τωρα, αυτη την καθημερινοτητα που καταντησαμε ρουτινα, που γλιστραει μεσα απο τα χερια μας χωρις να το καταλαβαινουμε.

Η ποιηση του, λοιπον, δεν δεχεται τις υπαρχουσες κατηγοριες της ζωης και της τεχνης αλλα και τις αγνοει στην πραξη. Απαιτει απο τον αναγνωστη να αλλαξει την ανασα του για να την παρακολουθησει, να αλλαξει το υφος του και τοτε θα ανακαλυψει οτι, ο,τι διαδαζει ειναι η ζωη του, ειναι η ποιηση του, η ιδια η ζωη ειναι αυτη η ιδια ποιηση, ειναι αυτος που τα γραφει ολα αυτα αυτη τη στιγμη που τα διαδαζει. Είναι δικα του. Είναι ο ιδιος. Υπαρχει.

Έτσι καθομαι σ αυτον ολο τον κοσμο
ανθρωπος του με σκεψη με γευση μ ερωτα
δικο του και δικο μου

Εδω εμιαστε ολα μας, στον ερωτα,
με τα ονειρα με τα ολα που γινονται
μεσα σ αυτα εδω εμιαστε
οπως το νερο στο ποτηρι

Γινονται ολα στον ερωτα
κι ολος ολα ερωτευομαι
ανθρωπος μεχρι το δαθυ εαυτο των χρονων μου τωρα

και των χρονων του ανθρωπου
ερωτευομαι ολοκληρος.

Ο κοσμος ειναι αγαλμα λευκο
γερτο στο επιπεδο που αρχιζει
οπως η αμμουδια στα κυματα

Εδω εμιαι τωρα
αλλα ερχομαι εκει
παντα.

Αλιμος, Φεβρουαριος — Μαρτιος 1981

ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ ΣΚΑΡΤΣΗ

«Ξερεis
του φεγγαριου το δρομο αν παρεις
στη θαλασσα θε ναι χαθεις».

ΤΟ ΗΘΟΣ, Η ΑΙΣΘΗΣΗ ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ

Οσο και αν η τεχνη του Σωκρατη Σκαρτση ειναι, ή νομιζουμε οτι ειναι, ξεκοιμενη απο τον κοσμο, θρισκεται απο καθε αποψη μεσα σ ενα φαινομενικο τελμα' οσο κι αν θελουν να λενε οτι εχουμε να κανουμε με μια ελιτιστικη σταση, στο βαθος δινει το δικο του ηθος, τον δικο του αερα στον κοσμο, ετσι που με τη συνδεση της Δαλως (οπως και με αλλα ποιηματα του) με το σωμα του, με το πραγμα το ενα, να επιβαλλεται σαν μια καινουρια, φρεσκεια αυρα πανω απο τον τοπο μας, πανω απο την ιστορια.

Γιατι περα απο την τεχνικη αρτιοτητα, ενα εργο της ποιησης κρινεται και απο το ηθος του. Και στη δική μας, τη συγκεκριμενη περιπτωση, το ηθος του ποιητη περασε απο μια δυσκολη, καινουρια και συναμα λυτρωτικη γι αυτον δοκιμασια, γιατι το υλικο, που χειριστηκε, ενισχυθηκε και ισχυροποιηθηκε απο την α γ α π η - μ ε ν η τ ο υ Δ α λ ω , τ ο σ ω μ α τ ο υ , τ ο π ρ α γ μ α τ ο ε γ α .

«Τα περασαμε ολα κι ανασαναμε που το καταφεραμε' νιωσαμε πως εμιαστε ανθρωποι».

«Ειν η ζωη μας
λουλουδι μεσα της,
το τι στον κοσμο σου».

«Μπορεις να δεις
πως δενεται ο καθενας
σε κατι

οποια στιγμη
κι εχουμε τουτο
και τα χουμε ολα».

Χρειάζεται να ειπωθει τιποτε περισσοτερο για να καταλαβουμε το ηθος του; Το μοναδικο και διακριτικο παντρεμα του ατομικου γιγνεσθαι με το ιστορικο (την ιστορια των ανθρωπων, την ιστορια της φυλης μας) συντελειται με πρωτοτυπα και ανεπαισθητα πεταγματα, μεταξυ αυτων των δυο προεκτασεων, τονιζοντας ετσι το πλουσιο ψυχικο αποθεμα και την εξαιρετικη αισθηση του απεναντι στις λεπτομερειες της καθημερινης ζωης.

Δεν θελω μ αυτα να προετοιμασω την κριση του αναγνωστη οσον αφορά την ποιη-